

T.C.
TUZLA KAYMAKAMLIğI
İLÇE MİLLÎ EğİTİM MÜDÜRLÜğÜ
TUZLA REHBERLİK VE ARAğTIRMA MERKEZİ

2020/2021 EğİTİM ÖğRETİM YILI

REHBER ÖğRETMENLERİN PSİKOLOJİK SAğLAMLIK DÜZEYLERİNİN
ÇEğİTLİ DEğİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

(Tuzla İlçesi Örneği)

İstanbul-Tuzla, 2021

REHBER ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mervenur OLTULU

Uzm.Psikolojik Dan. ve Rehber Öğretmen, Tuzla Rehberlik ve Araştırma Merkezi,
İstanbul, Tuzla-Türkiye, mervengunaydin@gmail.com ORCID:0000-0003-4817-4897

Esra TUĞRUL

Uzm.Psikolojik Dan. ve Rehber Öğretmen, RPD Bölüm Başkanı, Tuzla Rehberlik ve
Araştırma Merkezi, İstanbul, Tuzla-Türkiye, esra.tugrul2@gmail.com

ÖZ: Bu araştırmada, Tuzla ilçesinde görev yapan rehber öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri” Kısa Psikolojik Sağlamlık” ölçeği Google formlara aktarılarak, 133 rehber öğretmene ulaşılarak elde edilmiştir. Veriler SPSS 22. programı ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre rehber öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri cinsiyet, yaş, çalışılan okul kademesi, eğitim düzeyi, meslekte geçirilen süreye göre değişmemektedir. Rehber öğretmenlerin mezun oldukları bölüm değişkeninde ise PDR mezunu rehber öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri diğer alanlardan mezun olan (felsefe/sosyoloji/egitim bilimleri) rehber öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik sağlamlık, Psikolojik danışman ve rehber öğretmen

I. GİRİŞ

Psikolojik danışma ve rehberlik, yardım hizmetlerini amaçlayan meslekler arasında kendine özgü bir yeri olan ve kişilerin daha bilinçli, güçlü ve yaratıcı bir biçimde yetiştirilmelerine hizmet veren bir meslek dalıdır (Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği [Türk PDR-DER], 2011). Rehberlik ve psikolojik danışma, okulda bireylerin eğitsel gelişimini, kişilerarası ilişkilerini ve meslekî gelişimini hedef alan, sorunların çözümü için bireylere ihtiyaç duydukları bilgiyi sunan, bireyin ihtiyaçlarını ve sahip olduğu olanakları tanımasına yardım eden, sonuç olarak da bireyin kendini gerçekleştirmesini sağlamaya çalışan sistemli ve profesyonel yardım hizmetleridir (Schmidt, 2003'den aktaran Çil, Tokat, Türkan ve Doğan, 2014; İkiz, 2016; Korkut, 2007). Eğitim süreci içinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencinin gelişmesine ve uyumuna yardım etmeye yöneliktir (Korkut, 2007; Yeşilyaprak, 2008).

Türkiye'de okul psikolojik danışmanları öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik gelişimleriyle ilgilenmelerinin yanında aynı zamanda veli ve yöneticilere de konsültasyon hizmeti vererek eğitim-öğretim sürecinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmişlerdir (Gündüz ve Çelikkaleli, 2009). Günümüzde psikolojik danışmanın bireylere hem kariyer gelişimlerinde, hem de bütünsel olarak gelişimlerini tamamlamalarına destek olduğunu (Korkut Owen, 2007), batı dışındaki kültürlerin yaklaşım ve tekniklerini de kapsayarak globalleştiğini söyleyebiliriz (Hohenshil, Amundson ve Niles, 2015; İkiz, 2016; Moodley, Gielen ve Wu, 2013). Doğal olarak, psikolojik danışmanların etkililiğinin ve yeterliklerine ilişkin kendi algılarının daha da önemli hale geldiği ve araştırılmaya değer olduğu düşünülmektedir.

Psikolojik dayanıklılık genel olarak bir başarı veya uyum sağlama sürecini ifade eder (Hunter 2001). Bu çerçevede bir travma, bir tehdit, bir trajedi veya ailesel ve ilişkisel sıkıntılar, ciddi sağlık problemleri, işyeri ve parasal sorunlar gibi önemli stres kaynaklarına karşı, psikolojik dayanıklılık kişinin uyum sağlama süreci olarak görülmektedir (Tusaie ve Dyer 2004). Diğer açıdan psikolojik dayanıklılık, zor yaşamsal tecrübeler karşısında kişinin kendisini toparlama gücü (Garmezy 1991) veya değişimin ya da felâketlerin başarılı biçimde üstesinden gelme yeteneği olarak da tanımlanmaktadır (Wagnild ve Young 1993).

Murphy'e (1987, s.101) göre psikolojik sağlamlık, "bir çocuğun stresle nasıl baş ettiği ve travmadan nasıl kurtulduğu/iyileştiği ile ilgilenen genel bir kavramdır. Psikolojik sağlamlık, olumlu baş etmenin sonuçları olan uyum (adaptation) ve yeterlik (competence) gibi olumlu gelişme, geleceğe yönelme ve umut ile ilgilidir."

1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, farklı kademelerde çalışan psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeylerinin cinsiyet, yaş, çalışılan okul kademesi, eğitim düzeyi, meslekte çalışılan süre ve mezun olunan bölümlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir.

1.1.Alt Amaçlar

2. Okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile cinsiyet arasında bir ilişki var mıdır?
3. Okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile yaş arasında bir ilişki var mıdır?
4. Okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile çalışılan okul kademesi arasında bir ilişki var mıdır?
5. Okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile eğitim düzeyi arasında bir ilişki var mıdır?
6. Okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile meslekte geçirilen süre arasında bir ilişki var mıdır?
7. Okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile mezun olunan bölüm arasında bir ilişki var mıdır?

2. Araştırmanın Önemi

Araştırmalar, psikolojik sağlık seviyeleri yüksek olan bireylerin, bireysel farklılıkların yanı sıra, bazı ortak özelliklere sahip olduklarını göstermektedir. Bu özellikler olumlu duygusallık, etkili iletişim becerileri, olumlu öz-yeterlik algısı, özgüven, mizah anlayışına ve yeni arkadaş edinebilme becerisine sahip olmak, gelişmiş adaptasyon becerisi, öğrenilmiş iyimserlik, (Luthar ve diğerleri, 2000), stresli ve travmatik olaylar karşısında mantıklı bir şekilde davranabilmek (Gürkan, 2006; Şahin, 2014), etkili problem çözme becerilerine, empati kurabilme yeteneğine, destekleyici aile ilişkilerine, yüksek düzeyde öz-disipline sahip olmak ve yeni fikirlere açık olmak (Özcan, 2005) şeklinde sıralanabilir. Yukarıdaki ifadelerden anlaşıldığı gibi psikolojik sağlıkta gerek bireysel özelliklerin gerekse birey-çevre etkileşiminin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle, psikolojik sağlık ile ilgili değişkenlerin belirlenmesi ve böylece risk faktörlerine uygun müdahalelerin uygulanarak rehber öğretmen adaylarının psikolojik sağlık düzeylerinin geliştirilmesi hem rehber öğretmenlerin kendi ruh sağlıkları açısından hem de öğrencileri ile açık ve etkili kişilerarası

ilişkiler geliştirmeleri ve dolayısıyla sağlıklı bir okul ikliminin oluşturulması açısından önemlidir.

3. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları řu şekildedir: Katılımcıların lekleri içtenlikle doldurdıkları varsayılmıştır.

4. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2020-2021 akademik yılında Tuzla ilçesinde görev yapan psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerle sınırlıdır.

5. Tanımlar

Psikolojik Sağamlık: Psikolojik sağamlık kavramı, Latince “resiliens” kökünden türemiştir. Kelime anlamı olarak temelini matematik ve fizik bilimlerinden alan bu kavram, bir malzemenin değişikliğe uğradıktan sonra yeniden eski dengesine dönmesi olarak tanımlanmaktadır (Greene, 2002).

Psikolojik danışman ve rehber ğretmen: Eğitim-ğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti veren, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitimde psikolojik hizmetler alanında lisans eğitimi almış olan kişilere denir.

II. YÖNTEM

1. Araştırma Modeli

Okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerini çeşitli özelliklere göre incelemeyi amaçlayan bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel modele uygun olarak tasarlanmıştır. İlişkisel araştırmalar iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan araştırmalardır. Bu araştırmalar ilişki türlerinin varlığının derecesi hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır (Büyüköztürk, 2008).

2. Çalışma Grubu

Araştırmaya 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Tuzla ilçesinde görev yapan psikolojik danışman ve rehber öğretmenler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma, Tuzla ilçesinde bulunan farklı eğitim kademelerinde görev yapan 133 rehber öğretmen ve psikolojik danışmanın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin 93'ü kadın (%69,9), 40'ı erkektir (%30,1). Araştırmaya katılanlar 20-61+ yaş aralığında olup 20-30 yaş aralığında 68 kişi (%51,1), 31-40 aralığında 45 kişi (%33,8), 41-50 aralığında 17 kişi (%12,8), 51-60 aralığında 3 kişi (%2,3) katılmıştır. Rehber öğretmenlerin 5'i anaokulu (%3,8), 43'ü ilkokul (%32,3), 41'i ortaokul (%30,8), 44'ü lisede (%33,1) görev yapmaktadır. Katılımcıların 109'u lisans mezunu (%82), 23'ü yüksek lisans (%17,3), 1'i de doktora (%0,8) mezunudur. Öğretmenlik mesleğinde geçirdikleri süreler bakımından 0-5 yıl aralığında görev yapan öğretmen sayısı 29 (%21,8), 6-10 yıl aralığında 67 kişi (%50,4), 11-15 yıl aralığında 15 kişi (%11,3), 16-20 yıl aralığında 11 kişi (%8,3), 21+ yılında ise 11 kişi (%8,3) yer almaktadır. Mezun oldukları bölümlere bakıldığında 118 öğretmenin PDR/Psikoloji (%88,7), 15 öğretmenin de diğer alanlardan (felsefe/sosyoloji/eğitim programları) (%11,3) mezun oldukları görülmektedir.

3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma veri toplama aşaması elektronik ilkesi göz önüne alınarak Google Formlarda ölçekler aktarılıp katılımcılara link aracılığıyla ulaşılmış ve ölçekleri doldurmaları sağlanmıştır. Toplanan veriler sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan SSPS.22 analiz programı kullanılarak yorumlanmıştır ve gerekli varsayımsal (kayıp veri, doğrusallık ve normallik) incelemeler yapılmıştır. Normallik değerleri olarak çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. İki grubun karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

4. Ölçme Araçları

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla öğretmenlerin bazı demografik özelliklerinin belirlenmesi için hazırlanan Demografik Bilgi Formu, psikolojik sağlıklarını ölçmek amacıyla Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçme araçlarının güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

4.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formu; cinsiyet, yaş, çalışılan okul kademesi, eğitim düzeyi, ne kadar süre meslekte çalıştıkları ve mezun oldukları bölüm hakkında bilgi toplamaya yönelik sorular içermektedir.

4.2. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği

Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği; Smith ve diğerleri (2008) tarafından bireylerin psikolojik sağlıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Doğan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, 6 maddeden oluşan, 5'li Likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçekte 'Hiç katılmıyorum' seçeneği 1, 'Tamamen katılıyorum' seçeneği 5 olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan, psikolojik sağlamlığın yüksek olduğunu göstermektedir. Doğan'ın (2015) çalışmasında, ölçeğin iç tutarlık kat sayısını .83, cronbach alfa güvenilirliğini .81 olarak hesaplamıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin Türk kültüründe kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

4.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Ölçek maddelerinin toplam puanı yordama gücünü, bir başka ifadeyle ölçeği temsil gücünü belirleyebilmek amacıyla madde analizi yapılmıştır. Madde analizi sonucu, düzeltilmiş madde toplam korelasyonu değerlerinin .49 ile .66 arasında değiştiği görülmüştür. Bu bulgu, ölçek maddelerinin ölçeği yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermektedir. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeğinin güvenilirliği, iç tutarlık yöntemiyle incelenmiştir. Buna göre iç tutarlık katsayısı, .83 olarak bulunmuştur.

III. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, rehber öğretmen/psikolojik danışmanların, cinsiyetlerine, yaşlarına, çalışılan okul kademesine, mezuniyet durumlarına, öğretmenlik mesleğinde geçirilen süreye ve mezun olunan bölüm değişkenlerine ilişkin yapılan T-testi ve ANOVA testi sonuçları yer almaktadır. Betimsel analizlere ve bağımsız gruplar t testi analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırma analizlerine başlamadan önce verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için basıklık-çarpıklık değerlerine bakıldı. Buna göre basıklık, çarpıklık değerlerine göre örneklem büyüklüğü de dikkate alınarak -3 ve +3 değerleri arasında 0'a yakın olduğundan veriler normal dağılmaktadır. Bu değerlere dayanarak parametrik testler uygulanmıştır (Ross, 2014).

1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Cinsiyet Değerlerine İlişkin Bulgular

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Kadın	93	69,9
Erkek	40	30,1
<i>Toplam</i>	<i>133</i>	<i>100</i>

Tablo 1’de cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular verilmiştir. Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin 93’ü kadın (%69,9), 40’ı erkektir (%30,1).

Tablo 2. Cinsiyet ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki (T-Testi)

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>P</i>
Kadın	93	3,08	0,34	0,15
Erkek	40	3,00	0,24	
<i>Total</i>	<i>133</i>			

Tablo 2’de cinsiyet ve psikolojik sağlamlık arasında ki ilişkiye dair bilgiler verilmiştir. Cinsiyet ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan T-Testi sonuçlarına göre cinsiyet ile psikolojik sağlamlık arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

Literatür incelendiğinde bu bulguyu destekleyen sonuçların olduğu görülmektedir. Özer (2013) tarafından yapılan çalışmada, cinsiyet değişkenine göre psikolojik sağlamlık puan

ortalamları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Aydın (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı saptanmıştır.

2. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 3. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

<i>Yaş</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
20-30	68	51,1
31-40	45	33,8
41-50	17	12,8
51-60	3	2,3
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>100</i>

Tablo 3'te yaş değişkenine ait bulgulara yer verilmiştir. Araştırmaya katılanlar 20-61+ yaş aralığında olup 20-30 yaş aralığında 68 kişi (%51,1), 31-40 aralığında 45 kişi (%33,8), 41-50 aralığında 17 kişi (%12,8), 51-60 aralığında 3 kişi (%2,3) katılmıştır.

Tablo 4. Yaş ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki (Anova)

<i>Yaş</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	<i>P</i>
20-30	68	3,07	0,28	0,66
31-40	45	3,03	0,31	
41-50	17	3,10	0,44	
51-60	3	3,22	0,25	
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>3,06</i>	<i>3,13</i>	

Tablo 4'te yaş ve psikolojik sağlamlık arasında ki ilişkiye dair bilgiler verilmiştir. Yaş ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre, yaş ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

3. Çalışılan Okul Kademesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Çalışılan Okul Kademesi Değerler Tablosu

<i>Okul Kademesi</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
İlkokul	45	32,3
Ortaokul	43	30,8
Lise	45	33,1
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>100</i>

Tablo 5'te çalışılan okul kademesine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Rehber öğretmenlerin 5'i anaokulu (%3,8), 43'ü ilkokul (%32,3), 41'i ortaokul (%30,8), 44'ü lisede (%33,1) görev yapmaktadır.

Tablo 6. Çalışılan Okul Kademesi ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki (Anova)

<i>Okul Kademesi</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	<i>P</i>
İlkokul	45	3,04	0,31	0,87
Ortaokul	43	3,07	0,31	
Lise	45	3,07	0,33	
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>3,06</i>	<i>0,31</i>	

Tablo 6'da çalışılan okul kademesi ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye dair bilgiler verilmiştir. Çalışılan okul kademesi ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre, çalışılan okul kademesi ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

4. Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 7. Eğitim düzeyi Değerlerine İlişkin Tablo

<i>Eğitim düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Lisans	109	82,0
Yüksek Lisans	23	17,3
Doktora	1	,8
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>100</i>

Tablo 7’de eğitim düzeyi değişkenine ait bulgulara yer verilmiştir. Katılımcıların 109’u lisans mezunu (%82), 23’ü yüksek lisans (%17,3), 1’i de doktora (%0,8) mezunudur.

Tablo 8. Eğitim Düzeyi ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki (Anova)

<i>Eğitim düzeyi</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	<i>P</i>
Lisans	109	3,04	0,31	0,12
Yüksek Lisans	23	3,17	0,31	
Doktora	1	3,33	-	
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>3,06</i>	<i>3,13</i>	

Tablo 8’de eğitim düzeyi ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye dair bilgiler verilmiştir. Eğitim düzeyi ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre, eğitim düzeyi ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

5. Öğretmenlik Mesleğinde Geçirilen Süre Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 9. Öğretmenlik Mesleğinde Geçirilen Süreye İlişkin Değerler Tablosu

<i>Geçirilen Süre</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
0-5 yıl	29	21,8
6-10 yıl	67	50,4
11-15 yıl	15	11,3
16-20 yıl	11	8,3
21+	11	8,3
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>100</i>

Tablo 9’da öğretmenlik mesleğinde geçirilen süreye ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlik mesleğinde geçirdikleri süreler bakımından 0-5 yıl aralığında görev yapan öğretmen sayısı 29 (%21,8), 6-10 yıl aralığında 67 kişi (%50,4), 11-15 yıl aralığında 15 kişi (%11,3), 16-20 yıl aralığında 11 kişi (%8,3), 21+ yılında ise 11 kişi (%8,3) yer almaktadır.

Tablo 10. Öğretmenlik Mesleğinde Geçirilen Süre ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki (Anova)

<i>Geçirilen Süre</i>	<i>N</i>	<i>\bar{X}</i>	<i>SS</i>	<i>P</i>
0-5 yıl	29	3,07	0,27	,853
6-10 yıl	67	3,05	0,30	
11-15 yıl	15	3,01	0,34	
16-20 yıl	11	3,06	0,31	
21+	11	3,15	0,48	
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>3,06</i>	<i>0,31</i>	

Tablo 10’da öğretmenlik mesleğinde geçirilen süre ve psikolojik sağlamlık arasında ki ilişkiye dair bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlik mesleğinde geçirilen süre ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre, öğretmenlik mesleğinde geçirilen süre ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0,05$).

6. Mezun Olunan Bölüm Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 11. Mezun Olunan Bölüm Değişkenine İlişkin Değerler Tablosu

<i>Bölüm</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
PDR	118	88,7
Diğer (felsefe/ sosyoloji/eğitim programları)	15	11,3
<i>Total</i>	<i>133</i>	<i>100</i>

Tablo 11’de mezun olunan bölüm değişkenine ait bulgulara yer verilmiştir. Mezun oldukları bölümlere bakıldığında 118 öğretmenin PDR/Psikoloji (%88,7), 15 öğretmenin de diğer alanlardan (felsefe/sosyoloji/eğitim programları) (%11,3) mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 12. Mezun Olunan Bölüm ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki (T-Testi)

<i>Bölüm</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>P</i>
PDR/Psikoloji	118	3,09	0,31	0,00
Diğer (felsefe/ sosyoloji/eğitim programları)	15	2,82	0,20	
<i>Total</i>	<i>133</i>			

Tablo 12’de mezun olunan bölüm ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye dair bulgulara yer verilmiştir. Mezun olunan bölüm ile psikolojik sağlamlık boyutu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak için yapılan T-Testi sonuçlarına göre mezun olunan bölüm ile psikolojik sağlamlık arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır ($p<0,05$). Buna göre PDR/psikoloji mezunları ($\bar{x}=3,09$), diğer mezunlara göre (felsefe/sosyoloji/eğitim programları) ($\bar{x}= 2,82$) psikolojik sağlamlık düzeyi yüksektir.

IV. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları okul rehber öğretmenlerinin psikolojik sağlık düzeyleri cinsiyet, yaş, çalışılan okul kademesi, eğitim düzeyi ve öğretmenlikte geçirilen süreye göre değişmemektedir. Mezun olunan bölüm değişkeninde ise PDR bölüm mezunu rehber öğretmenlerin diğer bölüm mezunu rehber öğretmenlerin (felsefe/sosyoloji/eğitim bilimleri) psikolojik sağlık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Literatür incelendiğinde cinsiyet değişkeninde farklılaşma olmamasını destekleyen sonuçların olduğu görülmektedir. Özer, Aydoğdu & Bolat (2013), Aydın (2010), tarafından yapılan çalışmada, cinsiyet değişkenine göre psikolojik sağlık puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulunmadığı tespit edilmiştir. Kılıç (2014) tarafından yapılan çalışmada ise kadın öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri erkek öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerine göre daha yüksek çıkmıştır. Benzer şekilde Oktan, Odacı ve Berber-Çelik (2014) tarafından yapılan çalışmada kadın öğrencilerin psikolojik sağlık durumlarının erkek öğrencilerin psikolojik sağlık durumlarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma bulguları arasında farklılık olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu araştırmanın sonucuna göre psikolojik sağlamlığın cinsiyet açısından farklılık göstermemesi tek başına ve doğrudan cinsiyet kaynaklı olarak gelişmemesinden, gelişiminde cinsiyetin yanı sıra deneyimlenen travmatik yaşantılar, olumsuz yaşam koşulları, maruz kalınan stres faktörleri, sağlık durumu, zeka, sosyal destek gibi çok sayıda bu çalışmada kontrol edilmeyen faktörün etkili olması ile açıklanabilir. Yaş değişkeni ile psikolojik sağlık arasında ilişkiye bakıldığında bu araştırmanın sonucunu destekleyen araştırmalar olmakla birlikte Atik (2013) tarafından yapılan çalışmada psikolojik sağlık ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Yaş değişkeni açısından araştırma bulguları arasında farklılık olduğu görülmektedir. Bu durum ilgili konuda daha fazla araştırmanın yapılmasını gerektirmektedir. Yaş ilerledikçe psikolojik sağlamlık düzeyinin artması, zaman içinde deneyim kazandıkça zorlayıcı yaşam olaylarının üstesinden daha kolay gelinebilmesi ile açıklanabilir. Çalışılan okul kademesi, mezuniyet derecesi ve öğretmenlikte geçirilen süre ile psikolojik sağlık arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Bu durum ilgili konuda daha fazla araştırmanın yapılmasını gerektirmektedir.

Elde edilen sonuçlar PDR alan mezunlarının diğer alan mezunlarından psikolojik sağlık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermiştir. Yapılan diğer araştırmaların bazılarında da ise PDR bölüm mezunlarının psikolojik sağlık düzeyleri düşük çıkmıştır. Araştırmalarda ki bu tutarsızlık bireysel ve çevresel etmenlerden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre şunlar önerilebilir:

1. Benzer içerikte bir araştırma daha fazla rehber öğretmen ve psikolojik danışmanın katılacağı bir örneklem grubu üzerinde yapılabilir.
2. PDR bölüm mezunlarının psikolojik sağlık düzeylerinin diğer bölümlerden mezun olan öğretmenlerin psikolojik sağlıklarına göre daha yüksek olmasının nedenlerini saptamaya yönelik bir araştırma yapılabilir.
3. PDR bölümü mezunlarının psikolojik sağlık düzeylerinin diğer bölüm mezunlarına göre yüksek olduğu bulgusundan hareketle diğer alan mezunu öğretmenlere psikolojik sağlık eğitimleriyle destek verilebilir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, M. (2016). Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin psikolojik sağlık ile mizah tarzları ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Aydın, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlımlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Atık, E. L. (2013). Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aydın, M., ve Egemberdiyeva, A. (2018). “Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık Düzeylerinin İncelenmesi”. Türkiye Eğitim Dergisi, 3(1): 37-53.

Aydoğdu, T. (2013). Bağlanma stilleri, başa çıkma stratejileri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bahadır, E. (2009). Sağlıkla ilgili fakültelerde eğitime başlayan öğrencilerin psikolojik sağlık düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlık ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. The Journal of Happiness & WellBeing, 3(1), 93-102.

Ernas, Ş. (2017). Özerklik ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Friborg O, Barlaug D, Martinussen M ve ark. (2005) Resilience in Relation to Personality and Intelligence. Int J Methods Psychiatr Res, 14(1):29-42.

Garnezy N (1991) Resilience and Vulnerability to Adverse Developmental Outcomes Associated with Poverty. Am Behav Sci, 34:416-430.

Güngörmüş, K., Okanlı, A., ve Kocabeyoğlu, T. (2015). “Hemşirelik Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılıkları ve Etkileyen Faktörler”. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 6(1): 9-14.

Gürkan, U. (2006). Grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeyine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Hoşoğlu, R., Kodaz, A. F., Bingöl, T. Y., ve Batık, M. V. (2018). “Öğretmen Adaylarında Psikolojik Sağlamlık”. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 8(14): 217-239.

Hunter AJ (2001) A Cross-cultural Comparison of Resilience in Adolescents. J Pediatr Nurs, 16:172-179.

Kılıç, Ş. D. (2014). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Luthar, S. S., Cicchetti, D. ve Becker, B. (2000). The construct of resilience: a critical evaluation and guidelines for future work. Child Development, 71(3), 543-562.

Murphy, L. B. (1987). Further reflections on resilience. (Ed: E. J. Anthony ve B. J. Cochler) The Invulnerable Child. New York: The Guilford Press.

Oktan, V., Odacı, H., & Berber-Çelik, Ç. (2014). Psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlığın yordanmasındaki rolünün incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1), 140-152.

Özer, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zekâ ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

Ross, S. M. (2014). Olasılık ve İstatistiğe Giriş. Nobel Akademik Yayıncılık.

Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P. ve Jennifer Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. International Journal of Behavioral Medicine, 15, 194- 200.

Topçu, F. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tusaie K, Dyer J (2004) Resilience: A Historical Review of the Construct. Holist Nurs Pract, 18:3-8.

Wagnild GM, Young HM (1993) Development and Psychometric Evaluation of the Resilience Scale. *J Nurs Meas*, 1:165-178

Windle, M. (1999). Critical conceptual and measurement issues in the study of resilience. (Ed:Glantz, M. D. ve Johnson, J. L.) *Resilience and development: Positive life adaptations*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.